

Atskaite par dalību COPA – COGECA un EK darba grupā

Tiešmaksājumi un zaļināšana

08.-09.03. 2018. Briselē

Darba grupas sanāksmē piedalījās LZF eksperte Agnese Hauka

Darba kārtība:

1. COPA-COGECA DG „Tiešmaksājumi un zaļināšana” vēlēšanas;
2. Eiropas Komisijas SDG „Tiešmaksājumi un zaļināšana” vēlēšanas;
3. Zaļā arhitektūra (*Green architecture*);
4. ICT izmantošanai tiešmaksājumu un citu maksājumu pieteikumu iesniegšanā;
5. Eiropas Savienības (ES) budžets;
6. Diskusijas par Eiropas Komisijas komunikāciju par Pārtikas un lauksaimniecības nākotni;
7. Pētījums par Zaļināšanas pasākumu rezultātiem.

1. COPA-COGECA DG „Tiešmaksājumi un zaļināšana” prezidenta un viceprezidentu vēlēšanas

Kandidāti izsaka gatavību uz klausīt visu COPA-COGECA biedru viedokļus, lai veidotu visiem biedriem izdevīgu tiešmaksājumu un zaļināšanas politiku.

Latvijas pozīcija – atbalstīt visus pieteiktos kandidātus.

Par DG prezidentu vienbalsīgi ir ievēlēts Udo Hemmerling (DBV, Vācija) un par vice prezidentēm ievēlēta Claudia Albani (Coldiretti, Itālija) un Maria Skovager Ostergaard (DAFC, Dānija).

2. Eiropas Komisijas SDG „Tiešmaksājumi un zaļināšana” prezidenta un viceprezidentu vēlēšanas

Vienbalsīgi atklātās vēlēšanās par SDG priekšsēdētāju ir ievēlēts Eiropas Zemes ģeogrāfs (ELO) vadītājs Drege un par priekšsēdētāja vietniekiem Pasaules Dabas fonda (WWF) pārstāvis Ruiz Mirazo un COPA pārstāve no Dānijas Skovager Ostergaard.

3. Zaļā arhitektūra (*Green architecture*)

EK nav vēl izlēmusi, kā veidos jauno Zaļināšanas pasākumus un tās ieviešanas modeli (*Green architecture*), jo dažādās sanāksmēs tiek lietoti dažādi termini vienam un tam pašam jautājumam.

COPA-COGECA ir vienota pozīcija, kas tika apstiprināta 2017.gada aprīlī, ka jaunajais Zaļināšanas pasākumu ieviešanas modelis nedrīkst vēl vairāk apgrūtināt lauksaimnieku darbību.

EK izstrādāts esošās Zaļināšanas programmas letekmes novērtējums varētu būt gatavs uz 2018. gada 15.martu un 28.jūnijā varētu būt gala ziņojums. Bet šie datumi var mainīties.

4. ICT izmantošana tiešmaksājumu un citu maksājumu pieteikumu iesniegšanā

Vācijas organizācijas DBV prezentācija „*Greening in the future CAP – Delivering objectives and making it simple for users*” (pieejama Agri-Info)

DBV ir izveidojusi brošūru par lauksaimnieka lomu un uzdevumiem, norādot, cik daudz zināšanām un kādās jomās jāpiemīt lauksaimniekam, lai tas vadītu saimniecību. Turklāt Vācijā dažādos reģionos lauksaimniekiem ir jāizmanto dažādas pieteikšanās sistēmas KLP pasākumiem – valstī nav vienotas sistēmas. Vācijā lauksaimniekiem joprojām nākas strādāt ar novecojušām satelīta bildēm, turklāt ik gadu tās tiek atjaunotas, bet nekad nevar paredzēt, kurā laikā atjaunotie fotoattēli tiek uzņemti un sistēmā ievadīti un tad apgrūtina lauksaimnieku pieteikšanos atbalsta maksājumiem.

5. Eiropas Savienības (ES) budžets

Tiek plānots, ka pēc BREXIT ES kopējais budžets samazināsies par 12 miljardiem EUR. ES budžetu katru gadu ietekmē inflācija, kas nozīmē, ka reģionā notiek izaugsme, un nākamajos 7 gados kopējais budžets palielināsies par 10-12 miljardiem EUR. Pievienotās vērtības radīšana aizvien ir ļoti būtiska ikvienam ražotājam. Katrai dalībvalstij ir jānolemj, ko kura vēlas darīt ES sastāvā. Puse no izmaksām tiks finansēta no dalībvalstu budžeta un pārējā tiks iegūta, pārdalot finansējumu no esošajām programmām – kopejais trūkstošais finansējums ir 20 miljardi.

Izmaiņas Eiropas Savienības budžetā un prioritātēs ietekmēs arī lauksaimniecības un strukturālo fondu budžetus, kas varētu tikt samazināti par 45 miljardiem EUR. COPA-COGECA pozīcija šajā jautājumā ir noraidoša, jo lauksaimniecībai būs jauni izaicinājumi, kurus nevarēs sasniegt ar mazāku finansējumu.

DG vadītājs Udo Hemmerling norāda, ka ES lauksaimnieku organizācijām ir jābūt vienotām un kopīgi jāaizstāv lauksaimnieku intereses.

COPA-COGECA dalīborganizāciju viedokļi:

- *Berexit* ietekme var iestāties ātrāk - pat 2020.gadā, kas jāņem vērā (Vācija).
- Budžeta samazināšanās var ietekmēt 1.pīlāra finansējumu (Vācija). Būtu jāizstrādā vairāki ES attīstības scenāriji – pozitīvais un negatīvais.
- Paredzams, ka 2019. gada martā būs pārejas periods, kas ilgs līdz 2020.gada beigām.
- Paredzams, ka pienkopībai būs lieli izaicinājumi tirgus jomā (Austrija).
- Ir jāņem vērā, ka budžets lauksaimniecībai varētu tikt samazināts un mums ir jāsaprot, kas būtu būtiskākais, ko nedrīkstētu samazināt (Dānija).
- Ir jā saglabā resursi pievienotās vērtības ražošanai – ne tikai vides, bet arī sociālās ilgtspējas nodrošināšanai. Ja nebūs apdzīvotas šīs teritorijas, tad lauki būs tukši (Itālija).

6. Diskusijas par Eiropas Komisijas komunikāciju par Pārtikas un lauksaimniecības nākotni

EK neskaidri runā par Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) nākotnes plāniem un to ieviešanas metodēm, jo no vienas puses Eiropas Komisija (EK) nosaka nosacījumus, bet no otras puses nodot dalībvalstīm autonomiju izlemt noteiktus jautājumus.

Udo Hemmerling (DBV, Vācija) viedoklis: Diskusijas par nākotnes KLP šobrīd iezīmē izaicinājumu un problēmu, ka savstarpējās atbilstības un zaļināšanas pasākumi tiks apvienoti vienā modelī (1.pīlārs), bet kopējais finansējums tam tiks samazināts (tas nozīmē, ka **lauksaimniekiem būs jānodrošina augstāki standarti par zemāku finansējumu**), savukārt Vides un klimata pasākumiem (2.pīlārs) finansējums tiks palielināts un ES tiecas uz daudz ambiciozākiem vides un klimata mērķiem un pasākumiem to sasniegšanai.

COPA-COGECA viedoklis: Prezentācija „Commissions views on the future environment & climate architecture”. Būs trīs GAEC - augu aizsardzība, zālāji un trešais GAEC visdrīzāk varētu būt „diversity”. Nav skaidrs vai „Entry level schemes” būs 1. vai 2. pilārā un tās būs uz brīvprātības principa gan lauksaimniekam, gan dalībvalstīm.

Zaļināšanas pasākumiem saimniecībās nākotnē būs jātiek ieviestām nevis 30%, bet gan 100% un tas būs jauns pasākums „New Enhanced Conditionality”. Tas visdrīzāk attieksies uz visiem lauksaimniekiem vai neattieksies uz pavisam mazām platībām, bet kā kā šobrīd - no 20 ha. Tas varētu būt izaicinājums to ieviest, īpaši, ja atbalsta finansējums tiks samazināts.

Svarīgi, lai pasākumi, kurus EK vēlas ieviest, būtu izdevīgi lauksaimniekiem – lai tas būtu abpusēji izdevīgi gan sabiedrībai, gan lauksaimniekam.

DG AGRI apgalvo, ka informācija par nākotnes KLP būs cilvēkiem daudz vienkāršāk saprotama. Tiek runāts par lauksaimniecības konkurētspēju, kļūstot par lielāko lauksaimniecības produktu eksportētāju (131 miljards EUR). Pārtikas nozare nodrošina 44 miljonus darba vietu. EK caur KLP vēlas stiprināt vides un klimata ambīcijas, vairāk koncentrēties uz tiešāku un mērķtiecīgāku atbalstu, vairāk balstīties zināšanās un inovācijās, kā arī līdzsvarot atbildību starp Eiropas Savienību, dalībvalstīm un lauksaimniekiem. **Attīstot KLP tiks pievērsta uzmanība taisnīgam atbalsta sadalījumam, īpaši atbalstu mazas un vidējas saimniecības.** EK ierosina samazināt ES lomu pasākumu un instrumentu noteikšanā un atstāt to dalībvalstu ziņā. EK sagatavos stratēģisku plānu, ko, ņemot par pamatu, dalībvalstis ievieš pasākumus un rādītājus, lai šo mērķi sasniegtu. EK apstiprinās katras dalībvalsts lauksaimniecības politiku. 2018. gada 29.maijā tiks publicēts KLP piedāvājums.

7. Pētījums par Zaļināšanas pasākumu rezultātiem

Eiropas Auditoru tiesa pētījumā par zaļināšanas pasākumu rezultātiem norāda, ka zaļināšana šobrīd kalpo kā sarežģīts ienākumu pasākums nevis vides problēmu risinājums. Zaļināšana ļoti nebūtiski ir mainījusi lauksaimnieku praktisko darbību – tikai 5% no ES lauksaimniecības platībām. Kultūraugu dažādībai uz augsnes kvalitāti ir daudz mazāka ietekme nekā kultūraugu rotācijai. Praktiski pasākums samazina ieguvumus no biodažādības. Dalībvalstis orientējas uz dažādu noteikumu samazināšanu lauksaimniekiem tā vietā, lai maksimizētu vides un klimata ieguvumus no zaļināšanas pasākuma. EK pētījumā tiek norādīts, ka zaļināšanas pasākums ir palielinājies par 77% 2016.gadā, bet pētnieki norāda, ka trūkst objektīvi rādītāji, lai novērtētu zaļināšanas ietekmi uz pasākuma mērķiem – nepietiek tikai uzskaitīt, par cik ir palielinājies zaļināšanas pasākumu skaits – daudz būtiskāk ir sasniegtie rezultāti. Zaļināšanas pasākumi lielā mērā pārklājas ar citiem KLP pasākumiem.

Atskaiti sagatavoja eksperts

Agnese Hauka

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Zemkopības ministrija